

อิทธิพลของ ค่านิยมทางวัตถุ การมีสติและความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของ
อาหารที่มีต่อจิตสำนึกการบริโภคอย่างยั่งยืนของผู้บริโภคอาหารอินทรีย์ในประเทศไทย

THE EFFECT OF MATERIALISM MINDFULNESS AND FOOD SAFETY
CONCERN ON CONSCIOUSNESS FOR SUSTAINABLE CONSUMPTION OF
CONSUMERS PURCHASE ORGANIC FOOD IN THAILAND

กนกกาญจน์ ศศิวิมลฤทธิ์¹ และกาญจนา สุคันธสิริกุล^{2*}

Kanokkan Sasiwimonrit¹ and Kanchana Sukanthasirikul^{2*}

^{1,2} สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัเทคโนโลยีสุรนารี

^{1,2} Management Technology, Institute of Social Technology, Suranaree University of Technology

* Corresponding Author E-mail: kansukan@sut.ac.th

Received:	November 18, 2024
Revised:	October 16, 2025
Accepted:	October 24, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความสำคัญของค่านิยมทางวัตถุ การมีสติ ความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหาร และจิตสำนึกของการบริโภคอย่างยั่งยืนของผู้บริโภคอาหารอินทรีย์ ในประเทศไทย 2) ทดสอบอิทธิพลของค่านิยมทางวัตถุ การมีสติ และความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหารที่มีผลต่อจิตสำนึกของการบริโภคอย่างยั่งยืนของผู้บริโภคอาหารอินทรีย์ ในประเทศไทย เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริโภคที่ซื้ออาหารอินทรีย์ในประเทศไทย จำนวน 389 ตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 67 ข้อ ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 – 1 และค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.91 ทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการมีสติ ความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหารและจิตสำนึกของการบริโภคอย่างยั่งยืน ในระดับมากที่สุด 2) ค่านิยมทางวัตถุ การมีสติ และความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหารมีผลต่อจิตสำนึกของการบริโภคอย่างยั่งยืนของผู้บริโภคอาหารอินทรีย์ ในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

คำสำคัญ

จิตสำนึกของการบริโภคอย่างยั่งยืน ค่านิยมทางวัตถุ การมีสติ

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the levels of materialism, mindfulness, food safety concern, and consciousness for sustainable consumption

among organic food consumers in Thailand, and 2) to examine the influences of materialism, mindfulness, and food safety concern on consciousness for sustainable consumption among organic food consumers in Thailand. Data were collected from 389 consumers who purchased organic food in Thailand using a 67-item questionnaire. The index of item-objective congruence (IOC) ranged from 0.8 to 1.0, and Cronbach's alpha coefficient was 0.91. The data were analyzed using descriptive statistics and multiple regression analysis to test the research hypotheses.

The findings revealed that 1) consumers demonstrated the highest levels of mindfulness, food safety concern, and consciousness for sustainable consumption. Moreover, 2) materialism, mindfulness, and food safety concern significantly influenced consciousness for sustainable consumption among organic food consumers in Thailand ($p < 0.01$).

Keywords

Consciousness for Sustainable Consumption, Materialism, Mindfulness

ความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การผลิตอาหาร การรับประทานอาหารที่มีกระบวนการผลิตที่ทำลายสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจกมากกว่าหนึ่งในสามของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั่วโลก (Gracz, 2023) กลายเป็นประเด็นสำคัญที่มีส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตอย่างมาก ส่งผลให้ปัจจุบันผู้คนทั่วโลกให้ความสนใจในการรักษาสุขภาพความเป็นอยู่ของตนเองและผู้อื่น การรักษาสิ่งแวดล้อมและหาวิธีการให้เกิดการบริโภคอย่างยั่งยืนเพื่อหวังที่จะลดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เห็นได้จากผู้คนหันมาบริโภคอาหารสุขภาพ ธรรมชาติและช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการบริโภคที่มุ่งเน้นความยั่งยืนทางธรรมชาติและการรับผิดชอบต่อสังคม โดยการหันมาใช้บรรจุภัณฑ์อาหารที่สามารถรับประทานได้ ไม่ทำลายธรรมชาติ และมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกน้อย (Kasikorn Research Center, 2022) ในประเทศไทยผู้บริโภคได้ให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เช่น หันมาสนใจผลิตภัณฑ์อาหารที่ดีต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ อาหารอินทรีย์ อาหารโปรตีนทางเลือกจากพืช เป็นต้น (Krungsri Research, 2022) จะเห็นว่าหนึ่งในพฤติกรรมที่ผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงคือการให้ความสำคัญกับการรับประทานอาหารอินทรีย์ เพราะตอบโจทย์การบริโภคอย่างยั่งยืน อาหารอินทรีย์ คือ อาหารที่ผลิตด้วยผลิตภัณฑ์ที่เพาะปลูก แปรรูป และเก็บรักษาโดยไม่ใช้สารเคมี เช่น ยาฆ่าแมลง ยาปฏิชีวนะ ปุ๋ยสังเคราะห์ การฉายรังสี ไม่มีสายพันธุ์ที่ตัดต่อพันธุกรรม และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (IFOAM - Organics International, 2024) ผู้บริโภคอาหารอินทรีย์มีความเชื่อว่าอาหารอินทรีย์เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีคุณค่าทางโภชนาการและมีความปลอดภัยสูงกว่าอาหารทั่วไป (Wang, Pham & Dang, 2020) นอกจากนี้ยังช่วยรักษาสุขภาพความเป็นอยู่ของตนเองและผู้อื่นให้ดีขึ้น ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมและเป็นวิธีการที่ทำให้เกิดการบริโภคอย่างยั่งยืนมากขึ้น (Boobalan & Nachimuthu, 2020)

จากข้อมูลการปรับเปลี่ยนเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนดังที่กล่าวมา ยังมีผู้เสนอวิธีเพื่อให้เกิดการบริโภคอย่างยั่งยืนอีกหลายวิธี เช่น การนำเสนอแนวคิดที่ชื่อว่าจิตสำนึกของการบริโภคอย่างยั่งยืน

จิตสำนึกของการบริโภคอย่างยั่งยืน (Consciousness for sustainable consumption: CSC) เป็นการทำผู้บริโภคเกิดการตระหนักและตั้งใจบริโภคสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างยั่งยืนต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น แนวคิดนี้ได้รับการพัฒนาโดย อินโก บัลเดอรียาห์ ในปี ค.ศ. 2013 มีการนำปัจจัยทางด้านจิตวิทยาในด้านความเชื่อและความกังวลส่วนบุคคลมาใช้ แนวคิดนี้ประกอบด้วย การตระหนักรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม การตระหนักรู้เรื่องสังคมและการตระหนักรู้เรื่องเศรษฐกิจ (Manchanda, Arora, Nazir & Islam, 2023) ซึ่งสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ทำให้เกิดความยั่งยืนดังที่กล่าวมาข้างต้น การทราบสาเหตุและผลของพฤติกรรมบริโภคอย่างยั่งยืนของผู้บริโภคเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการใช้ในการสร้างกลยุทธ์การตลาดที่ประสบความสำเร็จและเป็นแนวทางปฏิบัติของการบริโภคที่ยั่งยืน ซึ่งเชื่อมโยงไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความตั้งใจซื้อและพฤติกรรม (Krastevich & Smokova, 2021)

จากการทบทวนวรรณกรรมจิตสำนึกการบริโภคอย่างยั่งยืนพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกการบริโภคอย่างยั่งยืนและเป็นปัจจัยที่น่าสนใจ เช่น ปัจจัยค่านิยมทางวัตถุ (Materialism) เป็นความเชื่อ ความรู้สึกของผู้บริโภคที่เชื่อว่าการได้ครอบครองสิ่งของที่จะนำไปสู่ความสุขของชีวิต เป็นจุดมุ่งหมายของชีวิตและเป็นสิ่งที่สื่อถึงความสำเร็จในชีวิตทั้งของตนเองและของผู้อื่น (Suarez, Hernandez, Gil-Gimenez & Corral-Verdugo, 2020) เชื่ออีกว่าการได้ครอบครองวัตถุที่บุคคลอื่น ๆ เห็นคุณค่าไว้ได้ ย่อมเป็นคนที่เก่งและดี สังคมจะให้การยกย่องและยึดถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตส่งผลให้บุคคลเกิดความต้องการที่จะครอบครองวัตถุที่มีราคาสูงเพื่อเสริมคุณค่าในตนเองและเพิ่มความเชื่อมั่นในการเข้าสังคม ซึ่งผู้บริโภคที่มีค่านิยมทางวัตถุบางประเภทที่สูงจะมีจิตสำนึกของการบริโภคอย่างยั่งยืนที่ต่ำโดยเฉพาะ ด้านการตระหนักรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่ที่ดี (Leonidou et al., 2022) แต่มีการศึกษาที่โต้แย้งว่า ค่านิยมทางวัตถุบางประเภทมีผลต่อการบริโภคอย่างยั่งยืนเช่นกัน (Kuanr, Pradhan & Chaudhuri, 2020)

ปัจจัยการมีสติ (Mindfulness) เป็นการรับรู้และยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นกับร่างกายและจิตใจ หรือรับรู้อาการทางกายและอาการทางใจของผู้บริโภค การมีสติช่วยให้บุคคลตระหนักถึงการกระทำของตนเองที่ส่งผลต่อบุคคลอื่น สังคมและสิ่งแวดล้อมได้ (Manchanda et al., 2023) ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถช่วยให้ผู้คนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่ความยั่งยืนได้ ทำให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติในเรื่องการมีสุขภาพที่ดีและความเป็นอยู่ที่ดีอีกด้วย (Shahbaz & Parker, 2022)

ปัจจัยความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหาร เป็นความใส่ใจของผู้บริโภคเกี่ยวกับสารเคมีตกค้าง ปุ๋ยเคมี สารปรุงแต่ง สารกันบูดในอาหารที่รับประทานในปัจจุบัน ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพของตนเองและคนในครอบครัว (Kasza et al., 2022) ความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยทางอาหารยังส่งผลให้เกิดการตระหนักรู้ทางสังคม สิ่งแวดล้อมและการมีความเป็นอยู่ที่ดี (Molinillo et al., 2020) นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับการบริโภคอย่างยั่งยืนโดยตรง (Alaka & Ogunlade, 2024)

งานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางจิตวิทยาของการบริโภคอย่างยั่งยืนเริ่มเป็นที่นิยมในต่างประเทศ (Alaka & Ogunlade 2024; Manchanda et al., 2023) แต่งานวิจัยในประเทศไทยยังมีจำนวนค่อนข้างน้อย การศึกษาในผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ยังไม่มีความหลากหลาย (Krastevich &

Smokova, 2021) โดยเฉพาะการศึกษาในผู้บริโภคอาหารอินทรีย์ที่มีแนวโน้มการบริโภคที่เพิ่มขึ้นมากขึ้น (IFOAM - Organics International, 2024) ทำให้เป็นหัวข้อที่น่าสนใจเนื่องจากเกี่ยวข้องกับการบริโภคเพื่อการมีชีวิตที่ดีและการรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้บริโภคในยุคปัจจุบันให้ความสำคัญเป็นอย่างมากนอกจากนี้ผลการศึกษามีประโยชน์ในเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวกับจิตสำนึกการบริโภคอย่างยั่งยืนซึ่งจะช่วยขยายขอบเขตในการอธิบายทฤษฎีจิตวิทยาทางสังคมสำหรับการซื้ออาหารอินทรีย์ ในประเทศไทย

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

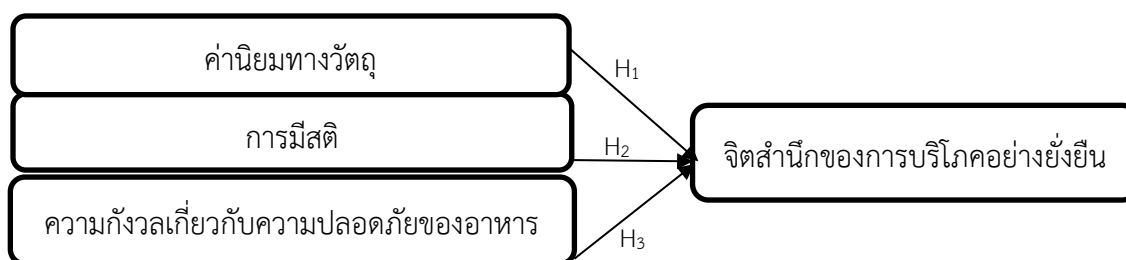
ค่านิยมทางวัตถุ การมีสติและความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหารส่งผลต่อจิตสำนึกของการบริโภคอย่างยั่งยืนของผู้บริโภคอาหารอินทรีย์ ในประเทศไทย หรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการให้ความสำคัญต่อค่านิยมทางวัตถุ การมีสติ ความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหารและจิตสำนึกของการบริโภคอย่างยั่งยืนในผู้บริโภคอาหารอินทรีย์ในประเทศไทย
2. เพื่อทดสอบอิทธิพลของค่านิยมทางวัตถุ การมีสติและความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหารที่มีผลต่อจิตสำนึกของการบริโภคอย่างยั่งยืนของผู้บริโภคอาหารอินทรีย์ ในประเทศไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคของมนุษย์ที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศนำมาสู่ความสนใจในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกของการบริโภคอย่างยั่งยืนจากการทบทวนวรรณกรรมที่และแนวคิดจิตสำนึกของการบริโภคอย่างยั่งยืนนำมาสู่กรอบแนวคิดดังนี้

สมมติฐานการวิจัย

H₁: ค่านิยมทางวัตถุมีอิทธิพลต่อจิตสำนึกการบริโภคอย่างยั่งยืนของผู้บริโภคอาหารอินทรีย์ในประเทศไทย

H₂: การมีสติมีอิทธิพลต่อจิตสำนึกการบริโภคอย่างยั่งยืนของผู้บริโภคอาหารอินทรีย์ในประเทศไทย

H₃: ความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหารมีอิทธิพลต่อจิตสำนึกการบริโภคอย่างยั่งยืนของผู้บริโภคอาหารอินทรีย์ ในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริโภคที่ซื้ออาหารอินทรีย์ในประเทศไทย โดยมีระยะเวลาในการซื้ออาหารอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง มาแล้วอย่างน้อย 4 เดือน เนื่องจากผู้บริโภคจะเกิดการตระหนักรู้ได้ภายใน 4 เดือน (Phongwarin, 2017) เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แท้จริงและไม่สามารถเก็บข้อมูลจากประชากรได้ทั้งหมด ผู้วิจัยจึงทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนของข้อมูล ดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริโภคที่ซื้ออาหารอินทรีย์ในประเทศไทยจำนวน 389 ตัวอย่าง โดยมีระยะเวลาในการซื้ออาหารอินทรีย์อย่างต่อเนื่องมาแล้วอย่างน้อย 4 การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจะใช้หลักตามสูตรของ Cochran (1977) ที่มีเงื่อนไขคือไม่ทราบขนาดของประชากรที่แน่นอน ในการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง จะกำหนดให้ใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% มีค่าความคลาดเคลื่อนที่ 5% (Cochran, 1977) เพื่อความแม่นยำเพียงพอต่อการนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและป้องกันความผิดพลาดระหว่างการเก็บข้อมูล จึงเก็บตัวอย่าง จำนวน 400 ตัวอย่าง หลังจากทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้ตัวอย่างที่นำมาใช้ทั้งสิ้น 389 ตัวอย่าง ทำการสุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น (Probability sampling) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage sampling) (Kittinorarat & Acherayawathana, 2024) ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็นโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยแบ่งกลุ่มตาม ภูมิภาคทางภูมิศาสตร์ ในประเทศไทย ซึ่งทำการสุ่มภูมิภาคในประเทศไทย 3 ภูมิภาคโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ได้ดังนี้ ภาคเหนือ 100 ตัวอย่าง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 260 ตัวอย่าง และภาคตะวันตก 40 ตัวอย่าง ตามสัดส่วนจำนวนจังหวัดในแต่ละภูมิภาค ขั้นตอนที่ 2 ทำการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non probability sampling) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีสอบถามระยะเวลาในการบริโภคอาหารอินทรีย์และเจาะจงเลือกผู้บริโภคที่ซื้ออาหารอินทรีย์ในประเทศไทย ที่มีระยะเวลาในการซื้ออาหารอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง มาแล้วอย่างน้อย 4 เดือน จาก 3 ภูมิภาคในขั้นตอนที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบมาตราส่วน (Rating Scale) 5 ลำดับ มีมาตรวัดแบบมาตราประเมินค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) มี 5 ระดับคะแนนโดย คะแนน 1 เห็นด้วยน้อยที่สุด ถึง คะแนน 5 เห็นด้วยมากที่สุด โดยมีจำนวนข้อคำถามดังนี้ คำนิยมทางวัตถุ มีจำนวนข้อคำถาม 8 ข้อ การมีสติมีจำนวนข้อคำถาม 5 ข้อ ความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหารมีจำนวนข้อคำถาม 5 ข้อ และจิตสำนึกของการบริโภคอย่างยั่งยืนมีจำนวนข้อคำถาม 19 ข้อ งานวิจัยนี้มีการตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาในการวัด โดยทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ตรวจสอบใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of Item Objective Congruence : IOC) จำนวน 5 ท่าน

คำถามแต่ละข้อคำถามได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.8 - 1 ซึ่งมากกว่า 0.5 (Hair et al., 2019) ทำการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามที่ทำการพัฒนาขึ้นมา และทำการทดสอบแบบสอบถามกับผู้บริโภคที่ซื้ออาหารอินทรีย์ในประเทศไทยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด นำค่าที่ได้มาทำการวิเคราะห์เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha reliability coefficient) ได้ค่าดังนี้ จิตสำนึกการบริโภคอย่างยั่งยืน เท่ากับ 0.911 ค่านิยมทางวัตถุ เท่ากับ 0.893 การมีสติ เท่ากับ 0.87 และความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหารเท่ากับ 0.944 ซึ่งมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.7 (Hair et al., 2019) ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ เดือนกรกฎาคม 2567 ถึง เดือนกันยายน 2567

การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามและระดับความคิดเห็น ในส่วนของสถิติเชิงอนุมานใช้วิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย และมีการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์และทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์หาค่าความเบ้และค่าความโด่งเพื่อประเมินการแจกแจงแบบปกติของข้อมูล (Normality) เกณฑ์ที่ยอมรับได้คือ ความเบ้ $\leq \pm 3$ และความโด่ง $\leq \pm 7$ (Whittaker & Schumacker, 2022) ทำการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (Linearity test) โดยใช้วิเคราะห์ความแปรปรวน ในการทดสอบควรมีค่านัยสำคัญไม่มากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (Sig. ≤ 0.05) ทำการทดสอบความเป็นอิสระต่อกันของค่าความคลาดเคลื่อนโดยพิจารณาจากค่าสถิติทดสอบ Durbin-Watson ซึ่งควรมีค่าอยู่ระหว่าง 1.5-2.5 ทดสอบความเป็นอิสระกันของตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) โดยดูจากค่าสถิติ Tolerance ซึ่งควรมีค่าเข้าใกล้ 1 และ ค่า Variance inflation factor (VIF) ควรมีค่าน้อยกว่า 10 (Hair et al., 2019) เมื่อผ่านเกณฑ์ทั้งหมดจะทำการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ โดยการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเพื่อหาอิทธิพลระหว่างตัวแปรอิสระ คือ ค่านิยมทางวัตถุนิยม การมีสติและความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหารกับตัวแปรตาม คือ จิตสำนึกของการบริโภคอย่างยั่งยืนต่อไป

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.43 อายุ 27- 44 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.56 ระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 44.27 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการและพนักงานราชการ คิดเป็นร้อยละ 45.38 และมีเงินเดือนสูงกว่า 45,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 46.07 สำหรับค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่าความเบ้และค่าความโด่งเพื่อประเมินการแจกแจงแบบปกติของข้อมูล ได้ผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้และค่าความโด่งของตัวแปร

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความเบ้	ความโด่ง	ความหมาย
ค่านิยมทางวัตถุ	4.18	0.54	-0.09	-0.42	มาก
การมีสติ	4.44	0.47	-0.73	-0.36	มากที่สุด
ความกังวลความปลอดภัยอาหาร	4.57	0.47	-1.17	0.61	มากที่สุด
จิตสำนึกของการบริโภคอย่างยั่งยืน	4.49	0.34	-0.74	-0.20	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหารอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 ค่าความเบ้เท่ากับ -1.17 ค่าความโด่ง เท่ากับ 0.61 การมีสติอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 ค่าความเบ้ เท่ากับ -0.73 ค่าความโด่งเท่ากับ -0.36 และจิตสำนึกของการบริโภคอย่างยั่งยืนอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.34 ค่าความเบ้ เท่ากับ -0.74 ค่าความโด่ง เท่ากับ -0.02 ในส่วนของค่านิยมทางวัตถุอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 ค่าความเบ้ เท่ากับ -0.09 ค่าความโด่ง เท่ากับ -0.42 ค่าความเบ้และความโด่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ สำหรับการทดสอบอิทธิพลของตัวแปร ได้ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าอิทธิพลของตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปร	ค่าสถิติ						
	β	b	S.E.	t	p-value	Tolerance	VIF
ค่านิยมทางวัตถุ	0.10	0.06	0.02	2.94	0.004**	0.98	1.02
การมีสติ	0.31	0.22	0.03	8.28	0.000**	0.84	1.18
ความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหาร	0.56	0.39	0.03	15.16	0.000**	0.86	1.16
F = 158.427 (p-value= 0.00**) R=0.743, R ² =0.552, Adjusted R ² =0.549 Durbin-Watson=1.833							

หมายเหตุ: **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า จากการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติของข้อมูลที่ใช้ในวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ พบว่าทุกค่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนด และยังพบว่าความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหารส่งผลต่อจิตสำนึกการบริโภคอย่างยั่งยืนของผู้บริโภคอาหารอินทรีย์ในประเทศไทยมากที่สุด รองลงมาคือการมีสติ และน้อยสุดคือค่านิยมทางวัตถุ ในส่วนของผลการทดสอบสมมติฐานและการอภิปรายผลเป็นดังต่อไปนี้

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การทดสอบอิทธิพลของค่านิยมทางวัตถุ การมีสติและความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหารที่มีผลต่อจิตสำนึกของการบริโภคอย่างยั่งยืนของผู้บริโภคอาหารอินทรีย์ในประเทศไทย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

จากการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่า ค่านิยมทางวัตถุมีอิทธิพลต่อจิตสำนึกการบริโภคอย่างยั่งยืนของผู้บริโภคอาหารอินทรีย์ ในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 สอดคล้องกับการวิจัยของ Suarez et al. (2020) ที่พบว่า ค่านิยมทางวัตถุส่งผลต่อจิตสำนึกการบริโภคอย่างยั่งยืน เนื่องจาก ผู้บริโภคอาหารอินทรีย์ มีความเชื่อและรู้สึกว่าการบริโภคอินทรีย์ช่วยรักษาสุขภาพของตนเองและครอบครัว อาหารอินทรีย์ส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าอาหารทั่วไป อาหารอินทรีย์ยังสามารถสร้างความสุขที่เกิดจากได้ครอบครองอาหารอินทรีย์ที่มีราคาสูงได้และการครอบครองอาหารอินทรีย์ที่บุคคลอื่น ๆ เห็นคุณค่าและการครอบครองไว้มากกว่าบุคคลอื่น ๆ บุคคลนั้นย่อมได้รับการชื่นชม จากสังคมและได้รับการยกย่องและยึดถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตนั่นเอง นอกจากนี้ผู้บริโภคอาหารอินทรีย์ยังมีความเชื่อว่า คงจะมีชีวิตที่ดีกว่านี้ถ้าสามารถซื้ออาหารอินทรีย์ได้ทุกชนิดตามต้องการและจะมีความสุขมากกว่านี้ถ้าสามารถซื้ออาหารอินทรีย์ได้ปริมาณมากขึ้น ผู้บริโภคอาหารอินทรีย์ยังรู้สึกรำคาญใจที่ไม่สามารถซื้ออาหารอินทรีย์ที่ต้องการได้ และรู้สึกดีที่สร้างความประทับใจให้กับผู้อื่น จากการเป็นเจ้าของอาหารอินทรีย์ มากกว่านั้นการซื้ออาหารอินทรีย์ทำให้ผู้บริโภคมีความสุขมากและยังใช้ในการบ่งบอกถึงความสำเร็จในชีวิตอีกด้วย

ในส่วนของการทดสอบสมมติฐานที่ 2 การมีสติมีอิทธิพลต่อจิตสำนึกการบริโภคอย่างยั่งยืนของผู้บริโภคอาหารอินทรีย์ ในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Manchanda et al. (2023) ที่พบว่าการมีสติส่งผลต่อจิตสำนึกการบริโภคอย่างยั่งยืน เนื่องจากผู้บริโภคอาหารอินทรีย์มีสติช่วยให้ ตระหนักถึงการกระทำของตนเอง ณ ขณะนั้นมากขึ้น มีการพิจารณาถึงข้อดีของเสียที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง ยังทำให้ผู้บริโภครับรู้และยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นกับร่างกายและจิตใจหรือรับรู้อาการทางกายและอาการทางใจ ในช่วงเวลาขณะปัจจุบันนั้น ๆ ได้ ทำให้เป็นบุคคลที่มีทัศนคติที่เปิดกว้าง ยอมรับ เอื้อเฟื้อ และเห็นอกเห็นใจ สามารถยอมรับ วางตัวเป็นกลางได้ดีและมีความใส่ใจกับสิ่งเร้าภายในและภายนอก หรือมักจะทำการกระทำการต่าง ๆ โดยมีสติสัมปชัญญะในชีวิตประจำวันเสมอ สามารถควบคุมความทุกข์ของตนเองได้ดีขึ้น มีแนวโน้มที่จะปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเมตตาและความอบอุ่น มีทัศนคติที่ดีต่อสังคมมากขึ้น มีการปรับปรุงการควบคุมตนเองได้ดีขึ้น

ในส่วนการทดสอบสมมติฐานที่ 3 พบว่า ความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหารมีอิทธิพลต่อจิตสำนึกการบริโภคอย่างยั่งยืนของผู้บริโภคอาหารอินทรีย์ ในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Alaka & Ogunlade (2024) ที่พบว่า ความปลอดภัยของอาหารเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการบริโภคอย่างยั่งยืน เนื่องจาก ผู้บริโภคมีความห่วงใยในเรื่องคุณภาพและความปลอดภัยของอาหารที่รับประทานในปัจจุบัน มีห่วงใยในเรื่องสารเคมีตกค้าง เช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง วัตถุเจือปนอาหารและสารปรุงแต่งสี กลิ่น รส สารกันบูด ที่มีอยู่ในอาหารที่ทานรับประทานในปัจจุบันซึ่งส่งผลต่อสุขภาพของตนเอง คนในครอบครัว และสิ่งแวดล้อม

ซึ่งความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหารจึงส่งผลกระทบต่อจิตสำนึกการบริโภคอย่างยั่งยืนในผู้บริโภคอาหารอินทรีย์นั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

สำหรับภาครัฐสามารถนำผลวิจัยนี้ไปเป็นแนวทางในการกำหนดแผนเพื่อให้ประชาชนเกิดพฤติกรรมในการบริโภคอย่างยั่งยืน เช่น โครงการที่มุ่งเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจและการให้ความสำคัญต่อการบริโภคอย่างยั่งยืน โดยแสดงให้เห็นถึงผลของค่านิยมทางวัตถุ การรักษาสีเขียวและสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในอาหาร เป็นต้น

สำหรับเอกชน สามารถนำผลวิจัยนี้ไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและแผนงานที่จะแสดงให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายขององค์กรในการสนับสนุนให้เกิดการบริโภคอย่างยั่งยืน เช่น ร่วมมือกับภาครัฐในการสร้างความรู้ความเข้าใจและการให้ความสำคัญต่อการบริโภคอย่างยั่งยืน จัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสีเขียวและสิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยในอาหารภายในองค์กร เป็นต้น

สำหรับผู้ประกอบการอาหารอินทรีย์ในประเทศไทย ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ เช่น พัฒนาผลิตภัณฑ์ กำหนดนโยบาย และดำเนินกลยุทธ์ทางการตลาดที่มุ่งเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจและการให้ความสำคัญต่อสุขภาพ สิ่งแวดล้อม และการบริโภคอย่างยั่งยืน เพื่อให้เห็นคุณค่าและประโยชน์ของอาหารอินทรีย์ที่มีต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ทำให้ผู้บริโภคเกิดทัศนคติที่ดีต่อการบริโภคอาหารอินทรีย์ ซึ่งส่งผลให้เกิดความตั้งใจซื้ออาหารอินทรีย์ ต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีความสัมพันธ์กับจิตสำนึกการบริโภคอย่างยั่งยืน เช่น ความรู้ การตระหนักรู้ด้านสังคม การตระหนักถึงสุขภาพของตนเอง เพื่อให้ผลการวิจัยมีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น และควรมีการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีความเจาะจงมากขึ้น เช่น ศึกษาเฉพาะผู้บริโภคบางกลุ่มอายุ หรือ ควรเพิ่มจำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่มช่วงอายุให้มากขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและเป็นประโยชน์อันจะนำมาซึ่งผลการวิจัยเพื่อการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดต่อไป

ข้อจำกัดการวิจัย

การวิจัยนี้ทำการวิจัยในธุรกิจอาหารอินทรีย์ ในประเทศไทย เท่านั้น ดังนั้น ผลการวิจัยจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ได้เฉพาะในธุรกิจอาหารอินทรีย์ ในประเทศไทย ในช่วงเวลาที่เฉพาะเจาะจง ช่วงนี้เท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ในธุรกิจอื่น ๆ หรือเวลาอื่น ๆ ได้

References

Alaka, A. C. & Ogunlade, C. A. (2024). Enhancing Food Safety and Quality Through Sustainable Food Production and Consumption Practices in the Global South. In *Food Safety and Quality in the Global South*. Singapore: Springer Nature Singapore.

- Boobalan, K. & Nachimuthu, G. S. (2020). Organic consumerism: A comparison between India and the USA. **Journal of Retailing and Consumer Services**. 53(1), 1-8.
- Cochran, W. G. (1977). **Sampling Techniques**. 3rd ed. New York: John Wiley & Sons.
- Gracz. (2023). **Global warming**. Retrieved from <https://gracz.co.th/blog/post/planet-global-warming>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. & Anderson, R. E. (2019). **Multivariate Data Analysis**. 8th ed. England: Pearson Prentice.
- IFOAM - Organics International. (2024). **The World of organic agriculture**. Retrieved from <https://www.fibl.org/en/shop-en/1747-organic-world-2024>
- Kasikorn Research Center. (2022). **prōtīn thāng lūāk thē ron ‘āhān phūā ‘anākhōt tōēptō yāng thī khīt ?** [Alternative proteins: the future food trend, will they grow as expected?]. Retrieved from <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/Plant-Based-FB-27-07-2022.aspx>
- Kasza, G., Csenki, E. Z., Izsó, T. & Scholderer, J. (2022). Paradoxical risk mitigation behavior in private households. **Food Control**. 138(1), 1-15.
- Kittinorarat, J. & Acherayawathana, O. (2024). Sampling in Research: Principles, Methods, and Applications. **Educational Management and Innovation Journal**. 2(1), 39-55.
- Krastevich, T. & Smokova, M. (2021). Does the Degree of Urbanisation Affect Sustainable Household Consumption? (Some Empirical Evidence). **Management & Marketing**. 16(3), 187-209.
- Krungsri Research. (2022). **‘utsāhakam ‘āhān nai ‘anākhōt** [The future of food industry]. Retrieved from <https://www.krungsri.com/th/research/research-intelligence/Future-food-2022>
- Kuanr, A., Pradhan, D. & Chaudhuri, H. R. (2020). I (do not) consume; therefore, I am: investigating materialism and voluntary simplicity through a moderated mediation model. **Psychol & Market**. 37(2), 260–277.
- Leonidou, C. N., Gruber, V. & Schlegelmilch, B. B. (2022). Consumers’ Environmental Sustainability Beliefs and Activism: A Cross-Cultural Examination. **Journal of International Marketing**. 30(4), 78-104.
- Manchanda, P., Arora, N., Nazir, O. & Islam, J. U. (2023). Cultivating sustainability consciousness through mindfulness: An application of theory of mindful-consumption. **Journal of Retailing and Consumer Services**. 75(1), 20-35.

- Molinillo, S., Vidal-Branco, M. & Japutra, A. (2020). Understanding the drivers of organic foods purchasing of millennials: Evidence from Brazil and Spain. **Journal of Retailing and Consumer Services**. 52(1), 56-76.
- Shahbaz, W. & Parker, J. (2022). Workplace mindfulness: An integrative review of antecedents, mediators, and moderators. **Human Resource Management Review**. 32(3), 1–14.
- Suarez, E., Hernandez, B., Gil-Gimenez, D. & Corral-Verdugo, V. (2020). Determinants of Frugal Behavior: The Influences of Consciousness for Sustainable Consumption, Materialism, and the Consideration of Future Consequences. **Front Psychol**. 11(1), 56-76.
- Phongwarin, T. (2017). **chitsamnuk khunnaphāp sāng dai ching nai nungrojiyisip wan** [Quality consciousness can be truly created in 120 days]. Bangkok: IDC PREMIER CO.,LTD.
- Whittaker, T. A. & Schumacker, R. E. (2022). **A beginner's guide to structural equation modeling**. (5th ed). New York: Routledge.
- Wang, J., Pham, T. L. & Dang, V. T. (2020). Environmental Consciousness and Organic Food Purchase Intention: A Moderated Mediation Model of Perceived Food Quality and Price Sensitivity. **Int J Environ Res Public Health**. 17(3), 175-190.